

Ekonomihögskolans kansli
Jonas Helgertz
Vicerektor Forskning

Adressat
Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar: Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)

Lunds universitet har inbjudits att till Arbetsmarknadsdepartementet lämna synpunkter på slutbetänkandet ”Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)”, diarienummer A2024/00878. Remissyttrandet har utarbetats av Jonas Helgertz.

Följande kommentarer fokuserar uteslutande på förslagsdelen av utredningen, det vill säga kapitel fyra och framåt.

Utredningen föreslår relativt omfattande förändringar vad gäller myndigheters roll i invandrares integrationsprocess. Som ett svar på flera brister inom integrationsområdet föreslår utredningen att flera nyckelmyndigheter får ett tydligare artikulert uppdrag, från framtagandet av relevanta nyckeltal för att mäta graden av måluppfyllnad till att explicit beakta konsekvenserna som deras beslut och verksamhet kan få för invandrares integration. Vidare skall en tydlig brist på samordning myndigheter emellan åtgärdas, dels av att ett sektorsansvar införs inom integrationspolitikens fem områden, dels genom att ett samordnande nationellt integrationsråd inrättas inom Arbetsförmedlingen. Över lag upplevs förslaget som förknippat med förbättrade möjligheter att nå uppsatta målsättningar inom integrationsområdet jämfört med dagsläget, men det finns en uppenbar potentiell svaghet som är förknippad med inrättandet av ett integrationsråd utan någon explicit uttryckt förmåga att direkt kunna påverka verksamheten inom någon specifik myndighet. En mer utförlig diskussion angående denna problematik, samt hur denna skall hanteras vore önskvärd.

Sammansättningen av det nationella integrationsrådet framstår i huvudsak som lämplig och ambitionen är tydlig. Med hjälp av empiriskt mätbara indikatorer skall invandras integration kontinuerligt bättre kunna utvärderas. Som även framgår av rapporten är dock mekanismerna som ligger bakom skillnader i olika integrationsutfall i många fall så pass komplicerade att den typ av tabeller och nyckeltal som i utredningen föreslås som centrala inte är tillräckliga för att uppnå en förståelse som möjliggör effektiv policyutformning. Inkluderandet av IFAU i integrationsrådet är således lämplig, men det hade varit önskvärt att här ytterligare förstärka forskarsamhällets roll. Relaterat till detta upplevs framtagandet av integrationsnyckeltal, uppdelat på ursprungsregion, kön, ålder, och så vidare, som ett såväl relevant som nödvändigt led i utvärderingsprocessen. Det finns dock skäl att inte ha en övertro för hur mycket man kan lära sig från det sätt som dessa indikatorer presenteras i utredningen. Återigen hade forskarsamhället här kunnat bidra i en större utsträckning med mer informativa analyser, för en ökad bredd i både aktuella och historiska processer.

Implementerandet av Integrationsbarometern kan innebära ett välkommet komplement till ovanstående kvantitativa indikatorer. Det finns dock skäl att vara aktsam gällande den information som man avser hämta in, och tydligt motivera varför denna information är relevant för att förbättra integrationsprocessen. Det föreligger en uppenbar risk att den typ av information som nämns i utredningen (etnisk identifiering, religion och religiositet, samt inställning och attityder till kulturella och värderingsgrundande frågor om familj, sexualitet och jämställdhet) kan användas för andra syften, alternativt vara stigmatiserande.

Över lag refererar utredningen till lämplig empirisk forskning, möjligtvis med undantag för avsnitt 5.4.5. om rollen av förvärvande av medborgarskap som ett led i integrationsprocessen. Särskilt formuleringen ”naturalisering är också förknippat med bättre arbetsmarknadsutfall (...) och beskrivs som en katalysator för integrationen på arbetsmarknaden” är problematisk. Här refererar utredningen till litteratur som i huvudsak studerar andra kontexter än

Sverige (eller Skandinavien), vilket är märkligt då det finns flera publicerade studier som explicit fokuserat på Sverige. En gemensam slutsats från dessa studier är att naturalisering tenderar att kännetecknas av stark selektion, genom att de som väljer att bli svenska medborgare är mer framgångsrika på arbetsmarknaden redan före naturalisering. Tolkningen av dessa resultat har generellt varit betydligt mer försiktig, i vissa fall ifrågasättande huruvida naturalisering är kausalt förknippat med bättre arbetsmarknadsutfall.

Den empiriska utvärderingen av etableringsprogrammet argumenterar generellt sett effektivt för vilka tänkbara konsekvenser som kan följa av förändringar i lagstiftning eller arbetsutbud. En större tydlighet hade dock varit önskvärd vad gäller framtagandet av en del av siffrorna i avsnitt sju. Detta gäller i synnerhet de skattade beloppen för ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd), då detta i stor utsträckning påverkas av individens arbetsinkomst. Avsnittet *Riksnormen för försörjningsstöd* presenterar principerna för hur detta räknas fram, men det är trots detta mycket svårt att följa hur de belopp för ekonomiskt bistånd som redovisas i analysen av tröskel- och marginaleffekterna av arbete. Vidare kan det diskuteras huruvida texten inte hade blivit mer lättförståelig om författarna hade presenterat hur mycket av löneinkomsten som hushållet faktiskt får behålla vid utökat arbetsutbud, snarare än motsatsen (tröskeleffekten).

Avslutningsvis är några av delmålen i utredningen olyckligt formulerade. Rimligtvis bör formuleringar som ”fler utrikes födda” ersättas av ”en större andel utrikes födda” då enbart det sistnämnda måttet tar hänsyn till storleken på riskpopulationen.